CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
____проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
вибіркова навчальна дисципліна

Освітня програма: «Міжнародне право»
Спеціальність: 293 Міжнародне право
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Юридичний факультет
Мова навчання: українська

Чернівці, 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти у сфері штучного інтелекту» складена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Розробник:

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

Викладач, що забезпечує читання даної дисципліни

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

В.о. завідувача кафедри
міжнародного права
та порівняльного правознавства _____ **д.ю.н., проф. Світлана КАРВАЦЬКА**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету
_____проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«_____» _____2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
вибіркова навчальна дисципліна

Освітня програма: Міжнародне право
Спеціальність: 293 Міжнародне право
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Юридичний факультет
Мова навчання: українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Міжнародні стандарти у сфері штучного інтелекту»**, складена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини, затвердженої вченою радою університету 26 червня 2024 року, протокол № 9.

Розробник:

- асистент кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства **ЛАБИК Анастасія Русланівна**

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

- асистент кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства **ЛАБИК Анастасія Русланівна**

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

В.о. завідувача кафедри міжнародного
права та порівняльного правознавства _____ проф. Світлана КАРВАЦЬКА

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № _ від «__» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету _____ доц. Лаура БЗОВА

Метою вивчення дисципліни «Міжнародні стандарти у сфері штучного інтелекту» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок у сфері правового та етичного регулювання технологій штучного інтелекту на міжнародному рівні. Навчальна дисципліна покликана сформувати у здобувачів комплексні знання в галузі глобального регулювання та етичних принципів розробки й впровадження систем ШІ. Вона спрямована на удосконалення навичок аналізу міжнародних нормативних актів (зокрема актів ЄС, ЮНЕСКО, ОЕСР), практики міжнародних організацій та технічних стандартів, формування у студентів розуміння передумов виникнення, сучасного стану, проблемних аспектів та перспектив міжнародно-правового закріплення стандартів безпечного та відповідального використання штучного інтелекту.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями, що закріплені в Освітній програмі «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право:

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 12. Здатність до генерування нових ідей при вирішенні практичних завдань.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 5. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті.

СК 11. Здатність продовжувати професійне навчання зі значним ступенем автономії.

СК 16. Здатність застосовувати юридичну аргументацію.

Результати навчання

РН 2. Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.

РН 4. Аналізувати динаміку адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, враховувати при розв’язанні складних професійних задач правові аспекти процесів європейської та євроатлантичної інтеграції.

РН 9. Передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору, вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, прийняття внутрішньодержавних нормативно-правових актів, виявляти відповідні ризики та попереджати загрози, зокрема, у співпраці з фахівцями інших галузей.

РН 13. Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення.

РН 15. Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.

РН 17. Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати їх у практичній професійній діяльності.

РН 20. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

а) знати:

- ✓ сутність, зміст, технічний та юридичний підходи до визначення поняття «штучний інтелект» у міжнародному праві;
- ✓ еволюцію, історію становлення та сучасні регіональні моделі міжнародно-правового регулювання систем штучного інтелекту;
- ✓ європейську модель регулювання ШІ, зокрема мету, сферу застосування, систему санкцій та ризик-орієнтований підхід Акта ЄС про штучний інтелект;
- ✓ місце цифрових прав у системі «четвертого покоління» прав людини та міжнародно-правові механізми їх гарантування в умовах використання алгоритмів;
- ✓ стандарти захисту персональних даних, базові принципи їх обробки крізь призму ШІ та технології збереження приватності;
- ✓ виклики для міжнародної безпеки, пов'язані з летальними автономними системами озброєння, та їх сумісність з принципами міжнародного гуманітарного права;
- ✓ інститут міжнародно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту, та особливості атрибуції таких дій державі;
- ✓ практику міжнародних юрисдикційних органів у сфері застосування новітніх технологій та захисту цифрових прав.

б) вміти:

- ✓ аналізувати зміст національних правових норм та міжнародних актів у порівняльно-правовому контексті;
- ✓ застосовувати норми міжнародного права для правової оцінки ситуацій, пов'язаних із розробкою та використанням систем штучного інтелекту;
- ✓ враховувати при розв'язанні професійних задач правові аспекти європейської інтеграції та аналізувати динаміку адаптації законодавства України до права ЄС у сфері ШІ;
- ✓ формувати судження у сфері міжнародного права, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти використання алгоритмів;
- ✓ передбачати загальносуспільні наслідки прийняття нормативно-правових актів у сфері ШІ, виявляти ризики та попереджати загрози;
- ✓ аналізувати практику міжнародних юрисдикційних органів для вирішення практичних завдань.

в) мати навички:

- ✓ аналізу міжнародних нормативних актів, договорів, декларацій, практики міжнародних організацій та технічних стандартів у сфері ШІ;
- ✓ використання правових інструментів для забезпечення прозорості та підзвітності алгоритмів;
- ✓ застосування засобів правової аргументації щодо мінімізації ризиків порушення прав людини у цифровому середовищі;
- ✓ використання сучасних цифрових технологій для збирання, систематизації та аналізу інформації щодо міжнародних і національних правових процесів та явищ;
- ✓ генерування нових ідей та самостійного аналізу суспільних процесів у контексті проблематики штучного інтелекту із демонструванням власного бачення шляхів розв'язання проблем.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	VI	3.0	90	14	30	-	-	46	-	залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	срс		лекц.	практ.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ												
Тема 1. Штучний інтелект як об'єкт міжнародно-правового регулювання	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Європейська модель регулювання ШІ: Акт про	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-

штучний інтелект												
Тема 3. Міжнародно-правовий вимір цифрових прав людини в умовах використання алгоритмів	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	**36**	**6**	**12**	**-**	**-**	**18**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
МОДУЛЬ 2. ОКРЕМІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ												
Тема 4. Стандарти захисту персональних даних та управління даними в епоху штучного інтелекту	13	2	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Летальні автономні системи озброєння як виклик для міжнародної безпеки та міжнародного гуманітарного права	15	2	6	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Практика міжнародних юрисдикційних органів у сфері штучного інтелекту	13	2	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Інститут міжнародно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту	13	2	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	**44**	**8**	**18**	**-**	**-**	**28**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Усього годин	**90**	**14**	**30**	**-**	**-**	**46**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	**Тема 1. Штучний інтелект як об'єкт міжнародно-правового регулювання** 1. Поняття «штучний інтелект» у міжнародному праві: технічний та юридичний підходи. 2. Регіональні моделі регулювання технологій штучного інтелекту. 3. Роль універсальних міжнародних організацій у формуванні стандартів ШІ. 4. Еволюція міжнародного регулювання систем штучного інтелекту.
2	**Тема 2. Європейська модель регулювання ШІ: Акт про штучний інтелект** 1. Мета та правова природа Акта ЄС про штучний інтелект 2024 р. 2. Сфера застосування Акта ЄС про штучний інтелект. Екстериторіальна дія Регламенту. 3. Ризик-орієнтований підхід до регулювання систем штучного інтелекту. 4. Захист фундаментальних прав та інструменти підзвітності, регламентовані Актом про штучний інтелект. 5. Юридична відповідальність та система санкцій.
3	**Тема 3. Міжнародно-правовий вимір цифрових прав людини в умовах використання алгоритмів** 1. Місце цифрових прав у системі «четвертого покоління» прав людини. 2. Право на цифрову ідентичність та доступ до віртуального простору. 3. Право особи не бути суб'єктом рішень, що базуються виключно на автоматизованій обробці даних. Межі права на пояснення логіки алгоритму. 4. Захист права на приватність в умовах масового алгоритмічного аналізу. 5. Захист від алгоритмічної дискримінації та упередженості. 6. Міжнародно-правові механізми гарантування та захисту цифрових прав.
4	**Тема 4. Стандарти захисту персональних даних та управління даними в епоху штучного інтелекту** 1. Базові принципи обробки персональних даних крізь призму штучного інтелекту. 2. Правові підстави обробки даних для тренування систем штучного інтелекту. 3. Автоматизоване прийняття рішень та профайлінг. 4. Технології збереження приватності у машинному навчанні.
5	**Тема 5. Летальні автономні системи озброєння як виклик для міжнародної безпеки та міжнародного гуманітарного права** 1. Концептуалізація понять: традиційна зброя, автоматизовані системи та летальні автономні системи озброєння (ЛАСО). 2. Сумісність ЛАСО із базовими принципами міжнародного гуманітарного права. 3. Застосування Застереження Мартенса як джерела МГП при використанні летальних автономних систем озброєння. 4. Питання персональної відповідальності за воєнні злочини, вчинені автономними системами. 5. Відповідальність держав при використанні летальних автономних систем озброєння.
6	**Тема 6. Практика міжнародних юрисдикційних органів у сфері штучного інтелекту** 1. Підходи міжнародних юрисдикційних органів до визначення та правового регулювання штучного інтелекту.

	2. Практика ЄСПЛ щодо застосування новітніх технологій у контексті права на приватність та захисту персональних даних (Glukhin v. Russia, Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, S. and Marper v. the United Kingdom та ін.). 3. Практика Суду ЄС щодо автоматизованого прийняття рішень та профілювання відповідно до GDPR (SCHUFA (C-634/21), Dun & Bradstreet Austria (C-203/22)). 1. Формування судових стандартів захисту цифрових прав у справах, пов'язаних зі штучним інтелектом.
7	**Тема 7. Інститут міжнародно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту** 1. Поняття та особливості шкоди, заподіяної системами штучного інтелекту, у міжнародному праві. 2. Визначення суб'єкта відповідальності за шкоду, заподіяну системою штучного інтелекту. 3. Атрибуція дій або бездіяльності, пов'язаних із використанням ШІ, державі за нормами міжнародного права. 4. Особливості відповідальності за використання штучного інтелекту у сфері військових операцій, правоохоронної діяльності та масового цифрового нагляду. 5. Практичні проблеми притягнення до відповідальності та забезпечення ефективного відшкодування шкоди, заподіяної системами штучного інтелекту.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми
1	**Тема 1. Штучний інтелект як об'єкт міжнародно-правового регулювання** 1. Концептуалізація поняття «штучний інтелект» у міжнародному праві: технічний та юридичний підходи. 2. Специфічні ознаки штучного інтелекту як об'єкта міжнародно-правового регулювання. 3. Регіональні моделі регулювання технологій штучного інтелекту. 4. Діяльність Ради Європи щодо нормативної регламентації функціонування штучного інтелекту. 5. Роль універсальних міжнародних організацій у формуванні стандартів ШІ. 6. Еволюція міжнародного регулювання систем штучного інтелекту.
2	**Тема 2. Європейська модель регулювання ШІ: Акт про штучний інтелект** 1. Мета та правова природа Акта ЄС про штучний інтелект 2024 р. 2. Юридичне визначення системи штучного інтелекту в Регламенті та відмежування від традиційного програмного забезпечення. 3. Сфера застосування Акта ЄС про штучний інтелект. Екстериторіальна дія Регламенту. 4. Ризик-орієнтований підхід до регулювання систем штучного інтелекту. 5. Захист фундаментальних прав та інструменти підзвітності, регламентовані Актом про штучний інтелект. 6. Інституційний механізм нагляду та сприяння інноваціям. 7. Юридична відповідальність та система санкцій.

3	**Тема 3. Міжнародно-правовий вимір цифрових прав людини в умовах використання алгоритмів** 1. Місце цифрових прав у системі «четвертого покоління» прав людини. 2. Право на цифрову ідентичність та доступ до віртуального простору. 3. Право особи не бути суб'єктом рішень, що базуються виключно на автоматизованій обробці даних. Межі права на пояснення логіки алгоритму. 4. Техніко-юридичні складнощі реалізації права бути забутим у тренувальних датасетах для генеративного штучного інтелекту. 5. Захист права на приватність в умовах масового алгоритмічного аналізу. 6. Захист від алгоритмічної дискримінації та упередженості. 7. Міжнародно-правові механізми гарантування та захисту цифрових прав.
4	**Тема 4. Стандарти захисту персональних даних та управління даними в епоху штучного інтелекту** 1. Базові принципи обробки персональних даних крізь призму штучного інтелекту. 2. Правові підстави обробки даних для тренування систем штучного інтелекту. 3. Автоматизоване прийняття рішень та профайлінг. 4. Технології збереження приватності у машинному навчанні. 5. Оцінка впливу на захист даних при впровадженні систем ШІ. 6. Створення захищених європейських просторів даних (European Data Spaces). 7. Євроінтеграційний вимір: імплементація стандартів ШІ у вітчизняне законодавство.
5	**Тема 5. Летальні автономні системи озброєння як виклик для міжнародної безпеки та міжнародного гуманітарного права** 1. Концептуалізація понять: традиційна зброя, автоматизовані системи та летальні автономні системи озброєння (ЛАСО). 2. Сумісність ЛАСО із базовими принципами міжнародного гуманітарного права. 3. Застосування Застереження Мартенса як джерела МГП при використанні летальних автономних систем озброєння. 4. Питання персональної відповідальності за воєнні злочини, вчинені автономними системами. 5. Відповідальність держав при використанні летальних автономних систем озброєння.
6	**Тема 6. Практика міжнародних юрисдикційних органів у сфері штучного інтелекту** 1. Підходи міжнародних юрисдикційних органів до визначення та правового регулювання штучного інтелекту. 2. Практика ЄСПЛ щодо застосування новітніх технологій у контексті права на приватність та захисту персональних даних (Glukhin v. Russia, Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, S. and Marper v. the United Kingdom та ін.). 3. Практика Суду ЄС щодо автоматизованого прийняття рішень та профілювання відповідно до GDPR (SCHUFA (C-634/21), Dun & Bradstreet Austria (C-203/22)). 4. Формування судових стандартів захисту цифрових прав у справах, пов’язаних зі штучним інтелектом.

7	**Тема 7. Інститут міжнародно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту** 1. Поняття та особливості шкоди, заподіяної системами штучного інтелекту, у міжнародному праві. 2. Визначення суб'єкта відповідальності за шкоду, заподіяну системою штучного інтелекту. 3. Атрибуція дій або бездіяльності, пов'язаних із використанням ШІ, державі за нормами міжнародного права. 4. Міжнародно-правовий обов'язок держави щодо запобігання шкоді від використання систем штучного інтелекту. 5. Особливості відповідальності за використання штучного інтелекту у сфері військових операцій, правоохоронної діяльності та масового цифрового нагляду. 6. Практичні проблеми притягнення до відповідальності та забезпечення ефективного відшкодування шкоди, заподіяної системами штучного інтелекту.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в поза аудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Штучний інтелект як об'єкт міжнародно-правового регулювання	Проаналізуйте різницю між підходами «м'якого» та «жорсткого» права в регулюванні ШІ на сучасному етапі розвитку міжнародного права. Охарактеризуйте етичні принципи, закладені в Рекомендації ЮНЕСКО щодо етики штучного інтелекту 2021 року. Визначте основні політико-правові перешкоди для створення єдиної універсальної конвенції ООН щодо штучного інтелекту	6
2	Європейська модель регулювання ШІ: Акт про штучний інтелект	Охарактеризуйте винятки з правил Акта про штучний інтелект для систем, що використовуються виключно в цілях національної безпеки, оборони та наукових досліджень. Порівняйте правовий статус систем «високого ризику» та систем «мінімального ризику», визначивши різницю в обов'язках їх розробників.	6

		Проаналізуйте потенційний вплив «Брюссельського ефекту» Регламенту на розвиток законодавства про ШІ в країнах поза межами ЄС (зокрема в Україні).	
3	Міжнародно-правовий вимір цифрових прав людини в умовах використання алгоритмів	Охарактеризуйте межі втручання алгоритмічних систем у право на приватне життя з огляду на міжнародні правозахисні стандарти. Проаналізуйте правові проблеми, пов'язані з використанням технологій deepfake, та їх вплив на цифрову ідентичність особи. Визначте критерії та міжнародно-правові способи подолання алгоритмічної дискримінації вразливих груп населення (зокрема в сферах працевлаштування та кредитування).	6
4	Стандарти захисту персональних даних та управління даними в епоху штучного інтелекту	Проаналізуйте специфіку застосування принципу мінімізації даних у процесі машинного навчання та створення великих мовних моделей. Охарактеризуйте роль, мету та порядок проведення оцінки впливу на захист даних при впровадженні високоризикових алгоритмів. Порівняйте правовий режим обробки персональних даних та анонімізованих (синтетичних) даних у європейському праві.	7
5	Летальні автономні системи озброєння як виклик для міжнародної безпеки та міжнародного гуманітарного права	Охарактеризуйте концепцію «значущого людського контролю» над автономними системами озброєння в рамках дискусій ООН. Проаналізуйте аргументи держав, що виступають за повну превентивну заборону ЛАСО, та тих, що пропонують обмежитися нормами «м'якого права». Визначте існуючі прогалини в сучасному міжнародному гуманітарному праві щодо притягнення до кримінальної відповідальності за помилкові рішення ШІ на полі бою.	7
6	Практика міжнародних юрисдикційних органів у сфері штучного інтелекту	Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини щодо масового спостереження та визначте їх значення для обмеження використання систем розпізнавання облич. Охарактеризуйте правову позицію Суду Справедливості ЄС щодо алгоритмічного кредитного скорингу на основі справи SCHUFA. Визначте роль міжнародного судового прецеденту в подоланні правового вакууму щодо використання ШІ державними органами.	7
7	Інститут міжнародно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту	Порівняйте концепції суб'єктивної відповідальності (за вину) та суворої (об'єктивної) відповідальності у контексті шкоди, завданої автономними системами. Проаналізуйте проблеми атрибуції міжнародно-протиправного діяння державі, якщо шкоду завдано ШІ без прямого наказу або контролю людини. Охарактеризуйте положення Директиви ЄС про	7

		відповідальність за штучний інтелект та їх значення для спрощення відшкодування збитків потерпілим.	

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Самостійна робота оцінюється за результатами перевірки конспектів, письмових завдань (есе, рефератів), ведення термінологічного словника, виконання тестів та обговорення матеріалу відповідно до таких критеріїв:

5 балів - здобувач у повному обсязі володіє матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст питань для самостійного опрацювання. Відповіді чітко та стисло законспектовані. Здобувач самостійно й аргументовано викладає матеріал під час обговорення, робить обов'язкові посилання на джерела та використовує як обов’язкову, так і додаткову літературу.

4 бали - здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, впевнено та обґрунтовано його викладає. У підготовленому конспекті зміст питань розкрито з використанням переважно обов'язкової літератури. Здобувач допускає лише поодинокі несуттєві неточності, які здатний виправити самостійно.

3 бали - здобувач загалом володіє матеріалом та викладає його основний зміст, проте робить це без глибокого всебічного аналізу та аргументації. Матеріал підготовлено без використання всієї необхідної літератури. Здобувач допускає окремі суттєві неточності та помилки під час відповіді.

2 бали - здобувач лише фрагментарно або частково володіє матеріалом, викладає його поверхово, неповно і без належного обґрунтування. Під час обговорення здобувач плутається в базовій термінології, не здатний до самостійної аргументації та потребує навідних питань від викладача.

1 бал - здобувач мінімально володіє навчальним матеріалом. Він не в змозі викласти зміст питань самостійної роботи, не розуміє теоретичного матеріалу та допускає суттєві помилки.

Методи навчання

Викладання засноване на тісній взаємодії між викладачем та здобувачем із використанням інтерактивних методів з тим, щоб допомогти студентам розвивати аналітичні навички, здатність до логічно-обґрунтованої аргументації та розуміння міжнародно-правових аспектів з позицій доктрини та принципу верховенства права. Під час лекційних занять, в основному, використовуються пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошуковий та інтерактивний методи навчання і викладання: пояснення нового матеріалу, що має проблемний характер, у формі повідомлень, дискусій, консультацій, розв’язання ситуативних завдань, із застосуванням новітніх інформаційно- комунікаційних технологій; організація лекції у формі, коли студенти можуть аргументовано висловлювати свої погляди та аналізувати позиції різних країн, демонстрація презентацій, інтерактивних платформ, віртуальних екскурсій до європейських інституцій тощо з тематики лекційного заняття.

Поєднання компетентнісного та інтерактивного підходів становить основу організації та проведення практичних занять з дисципліни. Використовується індивідуальна або групова робота, що передбачає колоквіуми, дебати, розв’язання реальних кейсів, завдань, які вимагають збору, систематизації та аналізу інформації з

національних і міжнародних джерел, її міжнародно-правової оцінки. Окрім цього, застосовується метод використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема демонстрація презентацій, доповідей, рефератів, есе, колективна робота з нормативною базою.

Для забезпечення ефективного засвоєння міждисциплінарного матеріалу у процесі викладання освітнього компонента використовується комплексний підхід, що поєднує традиційні та інноваційні методи навчання.

Методи формування професійної компетентності (набуття теоретичних знань):

- проблемна лекція (розкриття теоретичного матеріалу через призму актуальних правових колізій (наприклад, конфлікт між стрімким розвитком систем штучного інтелекту та фундаментальним правом особи на приватність);
- лекція-візуалізація (використання мультимедійних презентацій, інфографік, блок-схем та таблиць для наочного пояснення складної архітектури європейського законодавства та алгоритмів опрацювання даних);
- дискусія (залучення здобувачів до аргументованого обговорення проблемних питань під час практичних занять, стимулювання критичного мислення щодо доктринальних концепцій цифрових прав людини).

Методи формування практичних умінь та навичок:

- Case study (системний аналіз та розв'язання реальних правових ситуацій на основі прецедентної практики Європейського суду з прав людини та Суду Справедливості ЄС);
- юридичне моделювання та Moot court (симуляція процедури судових засідань або оскарження рішень наглядових органів);
- метод аналізу та розробки юридичних документів (практична робота зі складання політики конфіденційності, форми надання згоди, звітів з оцінки впливу на захист даних та аналізу міжнародних нормативних документів);
- робота з правовими першоджерелами (самостійний пошук та опрацювання студентами рішень міжнародних судів і рекомендацій європейських інституцій у цифрових архівах та бібліотечних базах).

Методи стимулювання пізнавальної активності та самостійної роботи:

- проєктний метод (робота в малих групах над розробкою комплексних стратегій захисту даних для гіпотетичних клієнтів)
- метод наукового пошуку (підготовка індивідуальних науково-аналітичних есе, тез для студентських науково-практичних конференцій та розробка мультимедійних презентацій для публічного захисту);
- взаємооцінювання (критичний аналіз студентами юридичних документів чи презентацій, підготовлених колегами).

Система контролю та оцінювання

Форми проведення занять: лекції, практичні заняття. Організація роботи слухачів передбачає понятєво-категоріальний масив з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою літературою, а також розв’язання

проблемних ситуацій та дослідно-творчих завдань.

Поточний контоль: здійснюється на заняттях через індивідуальне і фронтальне усне опитування, бліц-опитування; письмові самостійні роботи (реферати, есе); ведення термінологічного словника; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; розв'язання творчих задач; взаємоконтроль слухачів у парах і групах; самоконтроль тощо. Особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

Методи поточного контролю:

- індивідуальне і фронтальне усне опитування;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе);
- ведення термінологічного словника;
- виконання практичних, індивідуальних та самостійних завдань;
- розв'язання проблемних ситуацій та правових задач;
- тестування (стандартизовані тести);
- презентації результатів досліджень.

Форми контролю:

- **поточний контроль** (здійснюється на практичних заняттях та за результатами виконання завдань самостійної роботи);
- **підсумковий контроль** (залік).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Критерії оцінювання поточного контролю

9 балів – системно та у повному обсязі володіє навчальним матеріалом конкретної теми, демонструє високий рівень критичного мислення. Самостійно, креативно та бездоганно аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових завдань, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань. Модерує дискусію, доповнює та аналізує виступи колег, вільно оперуючи обов'язковою, додатковою літературою та першоджерелами. Без помилок вирішив усі тестові завдання.

8 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом конкретної теми, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових завдань, може глибоко та всебічно розкрити зміст теоретичних питань та практичних завдань, доповнює та коментує виступи колег, бере активну участь у обговоренні теоретичних питань практичного заняття, використовуючи при цьому як обов'язкову, так і додаткову літературу, а також без помилок вирішив усі тестові завдання, якщо такі були передбачені.

7 балів – на високому рівні володіє навчальним матеріалом конкретної теми, впевнено та обґрунтовано його викладає. Повною мірою розкриває зміст теоретичних

питань та практичних завдань, активно залучаючи обов'язкову та частково додаткову літературу. Під час виступу чи обговорення допускає лише поодинокі несуттєві неточності, які здатний самостійно виправити. Правильно вирішив переважну більшість (близько 80-90%) тестових завдань.

6 балів – достатньо володіє навчальним матеріалом конкретної теми, достатньо обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових завдань, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

5 балів – на базовому рівні володіє навчальним матеріалом, викладає його зміст, проте подача має переважно репродуктивний (описовий) характер. Під час усних виступів та письмових завдань бракує глибокого всебічного аналізу. Використовує переважно базовий конспект чи обов'язкову літературу, допускає окремі фактологічні неточності чи логічні порушення у відповіді. Правильно вирішив більше половини тестових завдань.

4 бали – загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових завдань, але без глибокого всебічного аналізу та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

3 бали – фрагментарно володіє навчальним матеріалом. Викладає його неповно, часто потребує навідних питань від викладача. Під час усних виступів та письмових відповідей плутається в базовій термінології, не здатний до самостійної аргументації. Правильно вирішив менше половини тестових завдань.

2 бали – частково володіє навчальним матеріалом. Поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив невелику частину тестових завдань.

1 бал – мінімально володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових завдань, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив лише окремі тестові завдання.

0 балів – зовсім не володіє навчальним матеріалом та не може його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та не в змозі виконати практичні (тестові) завдання. Не вирішив жодного тестового завдання.

Підготовка творчих завдань (есе, презентацій) – 2 бали:

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни.

Презентація – це творча самостійно підготовлена мультимедійна робота на визначену тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни і представлена на розгляд під час практичного заняття.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

45-50 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили зміст питання, використавши при цьому не лише обов’язкову, а й додаткову літературу.

41-44 бали отримують студенти, які в цілому розкрили зміст питання, однак не повно і допустили деякі неточності. При цьому не використали на достатньому рівні

обов'язкову літературу.

37-40 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

34-36 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

30-33 бали отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкрили більшість його окремих положень і допустили при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0-29 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Підсумковий семестровий контроль оцінюється **від 0 до 100** балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС:

- здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку **A**. При цьому оцінку - 100 балів, як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;
- здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили незначні неточності, ставлять оцінку **B**;
- здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, ставлять оцінку **C**;
- здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння Робочою програмою навчальної дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, ставлять оцінку **D**;
- здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника, ставлять оцінку **E**.
- здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні оцінки **FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль, а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	50	100
8	9	8	6	6	7	6		

Т1, Т2 ... Т7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Проаналізуйте технічний та юридичний підходи до визначення поняття «штучний інтелект» у міжнародному праві.
2. Охарактеризуйте специфічні ознаки штучного інтелекту як об'єкта міжнародно-правового регулювання.
3. Порівняйте основні регіональні моделі міжнародно-правового регулювання технологій штучного інтелекту.
4. Проаналізуйте діяльність Ради Європи у сфері нормативної регламентації функціонування систем штучного інтелекту.
5. Визначте роль універсальних міжнародних організацій у формуванні міжнародних стандартів регулювання штучного інтелекту.
6. Охарактеризуйте основні етапи еволюції міжнародного регулювання систем штучного інтелекту.
7. Проаналізуйте мету та правову природу Акта ЄС про штучний інтелект 2024 року.
8. Охарактеризуйте юридичне визначення системи штучного інтелекту в Акті ЄС про штучний інтелект та визначте його відмінності від традиційного програмного забезпечення.
9. Визначте сферу застосування Акта ЄС про штучний інтелект та охарактеризуйте його екстериторіальну дію.
10. Проаналізуйте ризик-орієнтований підхід до регулювання систем штучного інтелекту, закріплений в Акті ЄС про штучний інтелект.
11. Охарактеризуйте передбачені Актом ЄС про штучний інтелект механізми захисту фундаментальних прав та забезпечення підзвітності.
12. Проаналізуйте інституційний механізм нагляду за дотриманням положень Акта ЄС про штучний інтелект та визначте його роль у сприянні інноваціям.
13. Охарактеризуйте систему юридичної відповідальності та санкцій, передбачену Актом ЄС про штучний інтелект.
14. Охарактеризуйте місце цифрових прав у системі прав людини четвертого покоління.

15. Проаналізуйте зміст права на цифрову ідентичність та права на доступ до віртуального простору.
16. Визначте зміст права особи не бути суб'єктом рішення, що базується виключно на автоматизованій обробці даних, та охарактеризуйте межі права на пояснення логіки алгоритму.
17. Проаналізуйте техніко-юридичні проблеми реалізації права бути забутим щодо даних, використаних у тренувальних датасетах генеративного штучного інтелекту.
18. Охарактеризуйте особливості захисту права на приватність в умовах масового алгоритмічного аналізу.
19. Проаналізуйте правові проблеми алгоритмічної дискримінації та упередженості систем штучного інтелекту.
20. Визначте міжнародно-правові механізми гарантування та захисту цифрових прав людини в умовах використання алгоритмів.
21. Проаналізуйте базові принципи обробки персональних даних крізь призму використання систем штучного інтелекту.
22. Визначте правові підстави обробки персональних даних для тренування систем штучного інтелекту та охарактеризуйте особливості їх застосування.
23. Охарактеризуйте правові особливості автоматизованого прийняття рішень та профайлінгу.
24. Проаналізуйте основні технології збереження приватності, що застосовуються у процесах машинного навчання.
25. Охарактеризуйте порядок та значення оцінки впливу на захист даних при впровадженні систем штучного інтелекту.
26. Визначте мету створення захищених європейських просторів даних та охарактеризуйте їх значення для розвитку систем штучного інтелекту.
27. Проаналізуйте євроінтеграційний вимір імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту у вітчизняне законодавство.
28. Визначте та порівняйте поняття традиційної зброї, автоматизованих систем та летальних автономних систем озброєння.
29. Проаналізуйте сумісність летальних автономних систем озброєння з базовими принципами міжнародного гуманітарного права.
30. Охарактеризуйте значення Застереження Мартенса для правової оцінки використання летальних автономних систем озброєння.
31. Проаналізуйте проблему персональної відповідальності за воєнні злочини, вчинені із застосуванням автономних систем озброєння.
32. Охарактеризуйте підстави та особливості відповідальності держав за використання летальних автономних систем озброєння.
33. Проаналізуйте підходи міжнародних юрисдикційних органів до правового регулювання штучного інтелекту.
34. Проаналізуйте правові позиції ЄСПЛ щодо застосування новітніх технологій у контексті права на приватність та захист персональних даних на прикладі справ Glukhin v. Russia, Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, S. and Marper v. the United Kingdom.
35. Охарактеризуйте підходи Суду ЄС до автоматизованого прийняття рішень та профілювання відповідно до GDPR на прикладі справ SCHUFA (C-634/21) та Dun & Bradstreet Austria (C-203/22).

36. Проаналізуйте формування судових стандартів захисту цифрових прав у справах, пов'язаних із використанням штучного інтелекту.
37. Проаналізуйте поняття та особливості шкоди, заподіяної системами штучного інтелекту, у міжнародному праві.
38. Визначте можливих суб'єктів відповідальності за шкоду, заподіяну системою штучного інтелекту, та охарактеризуйте їхню роль.
39. Проаналізуйте підстави та особливості атрибуції дій або бездіяльності, пов'язаних із використанням штучного інтелекту, державі за нормами міжнародного права.
40. Охарактеризуйте міжнародно-правовий обов'язок держави щодо запобігання шкоді від використання систем штучного інтелекту.
41. Проаналізуйте особливості відповідальності за використання штучного інтелекту у сфері військових операцій, правоохоронної діяльності та масового цифрового нагляду.
42. Визначте основні практичні проблеми притягнення до відповідальності за шкоду, заподіяну системами штучного інтелекту, та охарактеризуйте механізми забезпечення її ефективного відшкодування.

Зарахування результатів неформальної освіти

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни також реалізується через участь у неформальній/інформальній освіті.

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (URL: https://media.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf).

За наявності належного сертифіката здобувачу освіти нараховується **3 бали** за відповідну тему, що прирівнюється до оцінювання виконання завдань практичного заняття. До зарахування приймаються результати проходження окремих тем дисципліни на авторитетних онлайн-платформах, наприклад, Coursera, Prometheus, навчальних курсів HELP, зокрема, але не виключно, наступних:

- *CyberSecurity. Практичний захист* (освітня платформа Prometheus):
  URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/cybersecurity/
- *Artificial Intelligence and Human Rights* (освітня платформа Council of Europe HELP Programme):
  URL: https://help.elearning.ext.coe.int/enrol/index.php?id=7331
- *Access to Justice in the Digital Environment* (освітня платформа Council of Europe HELP Programme):
  URL: https://help.elearning.ext.coe.int/enrol/index.php?id=8402
- *Інтернет та цифрові права людини* (освітня платформа ВУМ online):
  URL: https://vumonline.ua/course/internet-and-digital-rights/
- *Data Protection and Privacy Rights* (освітня платформа Council of Europe HELP Programme):
  URL: https://help.elearning.ext.coe.int/enrol/index.php?id=1658

Рекомендована література

Основна

1. Charter of Fundamental Rights of European Union. Official journal of European Union. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT.
2. Використання можливостей безпечних, захищених і надійних систем штучного інтелекту для сталого розвитку : резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/78/265 від 21 берез. 2024 р. URL: https://digitallibrary.un.org/record/4043244?en=&v=pdf.
3. Директива (ЄС) 2016/680 Європейського Парламенту і Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних компетентними органами з метою запобігання, розслідування, виявлення або переслідування кримінальних правопорушень або виконання кримінальних покарань та про вільний рух таких даних. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj/eng.
4. Женевські конвенції від 12 серпня 1949 року. URL: https://www.icrc.org/en/law-and-policy/geneva-conventions-and-their-commentaries.
5. Загальна декларація прав людини: міжнародний документ. ООН, 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015.
6. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію : 10 жовт. 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text.
7. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 року. № 994_326. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 листопада 1950 р. № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
9. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text.
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148 VIII (2148-08) від 19.10.1973 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#.
11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй, 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.
12. Пакт заради майбутнього : резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/79/1 від 22 верес. 2024 р. URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sotf-pact_for_the_future_adopted.pdf.
13. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text.
14. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025–2026 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.05.2025 № 457-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2025-%D1%80#Text.

15. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text.
16. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text.
17. Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект і права людини, демократію та верховенство права : CETS № 225, 2024 р. URL: https://rm.coe.int/1680afae3c.
18. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту і Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільний рух таких даних, яким скасовується Директива 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text.
19. Регламент (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту і Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила у сфері штучного інтелекту (Акт про штучний інтелект). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng.
20. Рекомендація щодо етики штучного інтелекту : прийнята Генеральною конференцією ЮНЕСКО 23 листоп. 2021 р. URL: https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-ethics-artificial-intelligence.

Додаткова

1. Labyk A. Algorithmic Discrimination as a Threat to Digital Human Rights: a Theoretical and Legal Dimension. Journal of International and European Law. 2026. Issue 1. P. 53-64. DOI: https://doi.org/10.31861/jiel.2026.1.53-64.
2. Аблазов, І. В. (2025). Штучний інтелект у військовій сфері: міжнародно-правове регулювання та безпекові виклики. Академічні візії, (46). URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/3304.
3. Борисенко, С. І. (2025). Штучний інтелект як джерело підвищеної небезпеки: проблеми деліктної відповідальності. Право і суспільство, (5), 45-51. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/5_2025/part_1/9.pdf.
4. Бугаєць, А. С. (2024). Право інтелектуальної власності на твори, створені штучним інтелектом: перспективи міжнародно-правового та національного регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 2(86), 39-43. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320200.
5. Войнова Е. О. Концепція мережевого суспільства як структурно-функціоналістська основа теорії електронної демократії. Науковий журнал «Політикус». 2021. Вип. 1. С. 12–19.
6. Ганенко, І. С., Корнієнко, О. О., & Шут, В. О. (2025). Правове регулювання застосування новітніх військових технологій (ШІ, автономні системи) у контексті міжнародного гуманітарного права. Аналітично-порівняльне правознавство, 3(6), 360-369. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/347388.
7. Горобець, Н. С., & Науменко, С. М. (2025). Закон ЄС про штучний інтелект і його вплив на судову систему України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 4(89), 17-21. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/337005.

8. Жорнокуй, Ю М. Штучний інтелект: охорона та захист прав людини (етичний аспект). Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2025. № 1 (108), ч. 1. С. 71-83. URL: https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/a794852b-e321-49db-9cd0-9f8de91e2d78.
9. Захарчук, І. В. (2025). Адаптація міжнародного права до викликів нових технологій: штучний інтелект, автономні системи озброєнь та їх регулювання. Аналітично-порівняльне правознавство, 3(4), 398-404. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/339172.
10. Захарчук, І. В. (2025). Міжнародне право в умовах цифровізації: становлення четвертого покоління прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство, 3(5), 353-359. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/342880.
11. Ігнатуша, В. В. (2025). Розвиток міжнародно-правового регулювання штучного інтелекту в рамках ООН. Аналітично-порівняльне правознавство, 3(3), 287-296. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/335016.
12. Кисельова, О. І., Грабовський, О. В., Габер, А. А., Новікова, А. І., & Жеребцова, Л. М. (2025). Сучасні тенденції у стандартизації штучного інтелекту. Збірник наукових праць Одеської державної академії технічного регулювання та якості, (1 (26)), 24-31. URL: https://odatrya.org.ua/index.php/osatrq/article/view/331.
13. Лабик А. Право на пояснення алгоритмічних рішень у системі цифрових прав людини. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. 2025. Вип. 92. Ч. 5. С. 209-214. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13728.
14. Лабик А.Р. Міжнародне право прав людини в умовах цифровізації: аналіз ключових понять. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 6. Ч. 3. С. 429-433. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13284.
15. Лабик А.Р. Принципи захисту цифрових прав в умовах алгоритмізації діяльності публічної адміністрації: досвід Європейського Союзу. Права людини та публічне врядування : IX Міжнародний правничий форум, 29 травня 2026 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. С. 354-358. DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-86.
16. Меликов, Р. Г. (2023). Застосування автономних систем озброєння під час російсько-української війни: нові виклики міжнародному гуманітарному праву. Юридичний науковий електронний журнал, 1, 619-622. URL: https://www.lsej.org.ua/1_2023/145.pdf.
17. Мельничук, М. (2026). Конституційні гарантії захисту цифрових прав людини в умовах розвитку штучного інтелекту. Конституційний захист прав і свобод людини в умовах війни (до 30-річчя Конституції України). Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (02 червня 2026 року). Вінниця, 2026. 195 с., 39. URL: https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/a62cdd7f-bbd3-484d-8b7c-378c0ac5206d/download.
18. Самедова, Л. Р. (2026). Летальні автономні системи озброєння (LAWS) як новий фактор світової воєнної ескалації: міжнародний кримінально-правовий аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 4(94), 184-192. URL: https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/364732.
19. Тарасевич, Т. (2023). Правове регулювання штучного інтелекту у сфері репродуктивних функцій людини: сучасні виклики та перспективи реалізації.

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 1(75), 123-130. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/275558.
20. Шишкін, С. О. (2026). Інституційні механізми управління ризиками генеративного штучного інтелекту в публічному управлінні. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права, (2), 189-194. URL: http://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/917.

Інформаційні ресурси

1. https://www.rada.gov.ua/ - Офіційний портал Верховної Ради України.
2. https://www.kmu.gov.ua/ - Урядовий портал.
3. https://minjust.gov.ua/ua - Міністерство юстиції України.
4. http://www.un.org/ru/index.html - офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй.
5. http://www.icj-cij.org/homepage/index.php?p1=0&lang=en – офіційний сайт Міжнародного Суду ООН.
6. https://www.coe.int/en/web/portal - вебсайт Ради Європи.
7. https://www.coe.int/uk/web/kyiv - Офіс Ради Європи в Україні.
8. https://www.osce.org/ - Організація з безпеки і співробітництва в Європі.
9. https://european-union.europa.eu – вебсайт Європейського Союзу.
10. https://eur-lex.europa.eu/homepage.html - законодавство Європейського Союзу.
11. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union-cjeu_en - Court of Justice of the European Union (CJEU).
12. https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ - Представництво України при Європейському Союзі.
13. http://en.euabc.com/ - Інтернет-глосарій термінів ЄС.
14. https://www.echr.coe.int - вебсайт ЄСПЛ.
15. https://hudoc.echr.coe.int – документи Європейського суду з прав людини.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Політикою використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-

imeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.